

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE KURZU *ZÁKLADY MUZEJNÍ
PEDAGOGIKY*

Kříže Rýmařovska

**Galerijní animace k výstavě
*Kříže Rýmařovska***

**Městské muzeum Rýmařov, Galerie
Octopus
3. 3. – 8. 4. 2015**

autor animace: Mgr. Michal Vyhlídal, historik umění
kurátor: Mgr. Michal Vyhlídal

Rýmařov 2015

Obsah	
Úvod	3
Základní informace o programu.....	8
Cíle programu.....	9
Obsah animačního programu	12
Evaluaace.....	15
Příklady dobré praxe	16
Seznam použité literatury.....	18
Příloha č. 1 – Pracovní listy	19
Příloha č. 2 – fotodokumentace z animačního programu.....	22

Úvod

Městské muzeum Rýmařov je jedinou muzejní institucí v Rýmařově. Založeno bylo v roce 1901 rýmařovským starostou, podnikatelem a mecenášem kultury Wilhelmem Ludwigem. Rýmařovské muzeum obsahovalo rozsáhlé sbírky historické, etnografické, zoologické a další, které vzešly z darů obyvatel města a regionu, bohatých mecenášů i krajanů v zahraničí (Orient, Afrika, Amerika). Po roce 1945 prošel fond muzea trnitou cestou stěhování, ničení a ztrát. Torzo sbírek mělo být základem plánovaného okresního rýmařovského muzea, které však nikdy nevzniklo. Pozůstatky sbírek byly svezeny do depozitářů muzeí, která v době totality dokázala přežít (Národní technické muzeum v Praze, Náprstkovo muzeum, muzea v Olomouci, Mikulově či Bruntále). Teprve v listopadu 1991 bylo rýmařovské muzeum znovuzaloženo Společností pro obnovu Městského muzea v Rýmařově ve spolupráci s přáteli, občany i městem a finanční a materiálové pomoci sponzorů. V roce 1992 byla otevřena první část muzejní expozice s galerií Octopus. V současné době stálou expozici tvoří části věnující se historii Rýmařova od pravěku do 19. století, geologii, hornictví a textilnictví. V galerii Octopus se každý měsíc pořádá převážně výtvarná výstava. V prostoru nově vzniklé galerie Pranýř se prezentují výstavy většinou fotografické, historické či etnografické. Rýmařovské muzeum má také tři externí expozice.¹

Již asi pátým rokem Městské muzeum Rýmařov (MMR) k měsíčním výstavám pravidelně připravuje animační programy, na které zve děti a mladistvé základních škol a Gymnázia Rýmařov. Vzhledem k tomu, že MMR je malá instituce se čtyřmi zaměstnanci, úlohu muzejního pedagoga, který vypracovává a vede animační programy, zajišťuje kurátor výstav. Situace, kdy se na tvorbě výstavy podílí jak kurátor výstav, tak muzejní pedagog, je

¹ KAREL, Jiří – PLESKÁ, Leona. Muzeum na počátku třetího tisíciletí. *Střední Morava. Vlastivědná revue*, 2002, roč. 8, č. 14, s. 138-148.

z hlediska muzejní pedagogiky považována za ideální.² Zajišťuje-li však obě funkce jeden člověk, je jedinou nevýhodou této situace časová náročnost. I přesto se zaměstnanci MMR v rámci svých možností vždy snaží poskytnout co nejvyšší a nejzajímavější animační program. Školy si na tuto službu zvykly, a každý měsíc počítají s návštěvou výstavy v muzejní galerii.

V předvelikonočním období, v měsíci březnu, MMR uspořádalo tematickou výstavu fotografií Ing. Miloslava Marka *Kříže Rýmařovska*.³ S iniciativou realizovat výstavu na zmíněné téma přišel sám autor fotografií, který během roku postupně objel jednotlivé obce bývalého rýmařovského okresu. Rýmařovsko je oblastí bývalých Sudet, ve které až do konce druhé světové války žilo převážně německé obyvatelstvo. To bylo na základě Benešových dekretů z tohoto území odsunuto a Rýmařovsko bylo zabydleno nově příchozím českým obyvatelstvem. Po Němcích zde zůstal nejen četný movitý i nemovitý majetek, nýbrž také architektonické památky či drobné památky právě ve formě soch a křížů. Miloslav Marek při prvotní představě očekával počet dochovaných křížů kolem 30 kusů. Když objel všechny lokality podle starých i nových map, posbíral dohromady necelou stovku těchto památek (včetně těch novodobých).

Jak by se mohlo zdát, cílem výstavy nebylo pouze představit nafotografovaný komplex drobných památek, kterým dosud nebyla věnována dostatečná pozornost. Výstava měla návštěvníky také připravit na blížící se velikonoční období, které bylo vždy vnímáno jako jedna z nejdůležitějších částí roku. Velikonoce – v současné době chápány zejména jako konzumní a marketingový svátek jara – měly totiž ve své podstatě duchovní význam vycházející z křesťanství, jež mělo silnou tradici i v rýmařovské části bývalých Sudet. V poslední řadě měla výstava návštěvníky upozornit na přítomnost křížů v krajině, které často mineme bez hlubšího prohlédnutí.

² ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2012, s. 37.

³ Výstava *Kříže Rýmařovska* v MMR proběhla v termínu od 3. 3. do 8. 4. 2015. Výstava vznikla v rámci projektu „Velikonoce a jaro na Rýmařovsku“, který byl spolufinancován z fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd a Sdružením obcí Rýmařovska.

Dohromady bylo na výstavě prezentováno 100 fotografií: 40 kusů mělo formát 70 x 50 cm a 60 kusů mělo velikost 40 x 30 cm. Zatímco velké fotografie zobrazovaly jednotlivé památky vcelku zasazené do okolí, fotografie menších formátů se zaměřovaly na detail (reliéfy, písmo, sochařské detaily). Kombinace těchto fotografií byly nainstalovány ve dvou sálech Galerie Octopus MMR. Výstavu doplňovaly popisky s lokalitami a datacemi křížů a stručné texty pojednávající o obecnostech tohoto fenoménu.

Právě rozdělením a nainstalováním fotografií do dvou sálů měla výstava promyšlenou koncepci. Malý sál, jenž se nachází u vstupu do foyer muzea, ve kterém začíná stálá expozice, je první návštěvníkovou zastávkou, z toho důvodu jej měla instalace zasvětit do vystavovaného tématu. Na jednotlivých stěnách malého sálu visely skupiny fotografií, které vytvářely obsahové celky. Hned u vstupu visel medailon autora fotografií, pana Ing. Miloslava Marka a jeho vyjádření k výstavě: proč si zvolil vyfotografovat toto téma, co to obnášelo, co bychom měli podniknout v záchraně starých křížů atd. Následovala část objasňující původní funkci kříže jako mučicího nástroje, nástroje k trestu smrti. Nastíněna byla také zásadní spojitost s postavou Ježíše Nazaretského a logický vývoj událostí po jeho odsouzení. Třetí celek vybranými fotografiemi demonstroval rozmanitost míst, na kterých byly kříže vztyčovány (sakrační okrsky, hřbitovy, volná krajina, u lidských obydlí, na křižovatkách aj.). Spojitost s místem, na kterém kříž stojí, tak vysvětluje jeho původní funkci (upevnění víry, pokřesťanstvení obyvatel i místa, vzpomínka na šťastnou či nešťastnou událost, projev díky, reprezentační funkce, orientační funkce ad.). V současné době je křížům v krajině prisuzována environmentální funkce, tedy v případě že v bezprostřední blízkosti kříže roste starý strom většinou lípa, jež byly k těmto drobným památkám úmyslně sázeny jako ochrana před deštěm, větrem, zejména však stromy plnily funkci bleskosvodu. Dnes tyto několikasetleté stromy vnímáme jako přírodní památky, jež by se měly chránit, nikoli kácet, čehož jsme často svědky. Toto téma ilustrovala další stěna s fotografiemi křížů, u nichž stojí

velmi staré stromy. Následovala největší stěna malého sálu s fotografickými skupinami, které měly upozornit na materiálový a architektonický vývoj křížů, typologii Ježíšova ukřižovaného těla a velké množství reliéfních detailů (Marie Magdaléna, Bolestná Panna Marie, symboly eucharistie a nástroje Kristova umučení tzv. Arma Christi). Návštěvník malého sálu tak absolvoval exkurz od obecného obsahu ke konkrétnímu, od obsahového významu k formální podobě křížů.

Velký sál galerie Octopus MMR byl koncipován jako přehlídka nejvýznamnějších a nejzajímavějších křížů. V této části výstavy byly také v prostoru sálu nainstalovány sokly s panely, na kterých si návštěvník mohl prohlédnout kopie starých fotografií, na kterých se objevují nějaké kříže. Dále zde byl vystaven soupis církevních památek z 19. století a dřevěné krucifixy s keramickými korpusy umučeného Ježíše. Jedna stěna velkého sálu byla věnována fotografiím nově vzniklých dřevěných křížů a jejich podobám (kříž, kříž s malbou na plechu, kříž se svatým obrázkem ad.). Výstava končila současností v tom smyslu, že i v jednadvacátém století se v krajině vztyčují kříže a to většinou na památku v místech křížů zaniklých.

Od samého počátku byla koncepce výstavy řešena současně s podobou animačního programu. Hlavní nevýhodou galerie Octopus je její rozdělení do dvou sálů, které navíc od sebe dělí příčná chodba, ve které je část stálé expozice. Návštěvník si tak při přechodu z jednoho sálu do druhého prohlíží vystavené exponáty baroka a 19. století. Považuji to za zásadní nevýhodu, protože návštěvníkova pozornost a napojení na téma výstavy jsou přetrženy cizími podněty, a účinek z celku (většinou) výtvarné výstavy je tak oslaben. Tuto zkušenost nemáme pouze s dospělými návštěvníky, nýbrž také s dětmi a mladistvými. U animačních programů je dále nevýhodou, že v malém sále je umístěna velkoplošná televize, přes kterou často promítáme prezentace k výstavám, portfolia umělců aj. Ta je zakryta šedým závěsem, aby nenarušovala koncepci výstavy (pokud v ní není přímo zakomponována).

Z těchto důvodů teoretickou část animačního programu cílíme do malého sálu, zatímco tvořivá část ve většině případů probíhá v sále velkém.

Spolupráce rýmařovského muzea se školami v posledních letech probíhá ideálně. Každý měsíc MMR uspořádá novou výstavu, ke které kurátor výstav a zároveň muzejní pedagog vytvoří animační program. Vzhledem k tomu že Rýmařov je malé město,⁴ učitelé (zejména ti, kteří učí výtvarnou výchovu, český jazyk, dějepis) se postupem času stali přáteli muzejních pracovníků a jejich spolupráce probíhá nejen na rovnocenné partnerské úrovni,⁵ nýbrž i na té přátelské. Kurátor výstav/muzejní pedagog tak nemusí každý měsíc vypracovávat anotaci animačního programu a nabízet ji školám, protože ony už počítají s tím, že každý měsíc navštíví výstavu s připraveným programem.⁶ Domluva mezi rýmařovským muzeem a školami tak probíhá prostřednictvím poradenského rozhovoru,⁷ kdy se domluví přesný termín, doba trvání, počet účastníků a upřesní se další informace.⁸

Mohlo by se zdát, že rýmařovské školy tak nechávají rýmařovskému muzeu naprostou svobodu v obsahové i formální stránce animačních programů. Do jisté míry ano. Vždycky však učitelé s kurátorem výstav/muzejním pedagogem proberou návaznost na RVP a ŠVP.

⁴ Počet obyvatel Rýmařova se pohybuje kolem necelých 7 tis. obyvatel.

⁵ MRÁZOVÁ, Lenka. Úvod do muzejní pedagogiky a tvorby doprovodných programů v muzeu. *Muzejní výstavnictví. Učební texty nástavbového kurzu Školy muzejní propedeutiky*. Praha, Asociace muzeí a galerií České republiky, 2014, s. 184.

⁶ Autor této závěrečné práce po absolvování kurzu Základy muzejní pedagogiky v Brně však začne každý měsíc vypracovávat anotaci ke každému animačnímu programu.

⁷ MRÁZOVÁ, Lenka. Úvod do muzejní pedagogiky a tvorby doprovodných programů v muzeu. *Muzejní výstavnictví. Učební texty nástavbového kurzu Školy muzejní propedeutiky*. Praha, Asociace muzeí a galerií České republiky, 2014, s. 188.

⁸ Tento poradenský rozhovor nejčastěji probíhá prostřednictvím telefonního rozhovoru. Jak autor už naznačil specifickou, rýmařovskou ideální situaci, poradenský rozhovor někdy probíhá v kavárně u kávy, čaje, nebo u piva v hospodě. (Což nic nemění na kvalitě, jak by se mohlo zdát, ba naopak.)

Základní informace o programu

Termín konání: 3. března – 8. dubna 2015

Místo konání: Městské muzeum Rýmařov, nám. Míru 6, Rýmařov

Téma: Kříže Rýmařovska

Cílová skupina: děti a mládež

Délka programu: podle délky vyučovací hodiny 45 minut či 90 minut

Práce vypracována na příkladu muzejní animace s 6. A a 2. B Gymnázia Rýmařov (90 minut)

Provázanost s RVP:⁹ vzdělávací oblasti Člověk a společnost (Dějepis), Umění a kultura (Výtvarná výchova), Cizí jazyk či Další cizí jazyk; průřezová témata Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova

⁹ Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, 2007 – staženo z: <http://www.msmt.cz/>, 17.5.2015.

Cíle programu

Jak již bylo na začátku práce zmíněno, koncepce výstavy *Kříže Rýmařovska* vznikala současně s koncepcí animačního programu. Čtyři vytyčené cíle tak logicky vyplývaly ze čtyř hlavních obsahových témat:

1. téma – symbol

Geneze symbolu kříže. Studentům byl převyprávěn příběh Ježíše Nazaretského jakožto hlavní postavy křesťanství. Je obecně známo, že na starověkém Blízkém Východě a poté u Římanů byli zločinci a nepohodlní občané křižováni. Avšak teprve po ukřižování Ježíše Nazaretského se v souvislosti s novou vírou začal používat symbol kříže. Vztyčování křížů v krajině se datuje od 5. století. Důraz byl kladen také na souvislost s velikonočními svátky, které v té době měly za tři týdny nastat.

Cíl: V oblasti kognitivní by si studenti měli uvědomit proces zesymbolizování předmětu, jenž sloužil k zabíjení. Tento symbol by si měli spojit s hlavní postavou křesťanství, jejíž dramatický příběh by na ně měl emočně zapůsobit. V neposlední řadě by si měli odnést poznatek o původní funkci velikonočních svátků.

2. téma – funkce

Studentům byla vysvětlena zásadní změna funkce kříže. Zatímco se původně užíval jako popravčí, mučicí nástroj, po pádu Říše římské převzal řadu nových funkcí. Měl upevňovat víru nově pokřesťanštěných obyvatel a přetvářet pohanskou krajinu v křesťanskou. Často je jeho zřízení spjato s nějakou událostí, ač šťastnou či nešťastnou (mor, povodně ad.); plní tedy funkci upomínky. Kříž v krajině byl projevem díky, místem tiché modlitby, ale plnil také funkci reprezentační či orientační. V současné době oceňujeme výpovědní hodnotu těchto památek. (Nesmíme zapomínat, že vzešly ze snah původního německého obyvatelstva, jsou tedy nositeli hodnot předchozí

populace Rýmařovska.) Na závěr nelze nezmínit významnou funkci environmentální (v blízkosti kříže byl většinou zasazen strom) a v neposlední řadě estetickou.

Cíl: Po absolvování animačního programu by studenti měli být schopni vysvětlit změnu funkce kříže jako objektu v krajině. Z umístění kříže by měli být schopni definovat účel jeho vztyčení a jeho konkrétní funkci.

3. téma – formální stránka

Třetím cílem bylo upozornění studentů na pečlivou vnímavost při pozorování těchto památek, nesou na sobě totiž řadu zajímavých detailů. Jedná se především o nápisy IHS a INRI, reliéfy s kajčnicí Marií Magdalenou, Bolestnou Pannou Marií či velké množství symbolických detailů odkazující k eucharistii. Formální stránka se také týká použití konkrétního materiálu na zhotovení křížů (kámen, kámen – kov, kov, dřevo, dřevo – plech ad.).

Cíl: Studenti by měli být schopni přesně popsat formální stránku kříže. Prostřednictvím popisové analýzy by tak měli dosáhnout plného pochopení obsahové stránky díla.

4. téma – ochrana

Poslední cíl animačního programu představovala ochrana křížů jakožto drobných sakrálních památek, které by v žádném případě neměly být ničeny, ale naopak chráněny, restaurovány či konzervovány, o čemž by nás měly přesvědčit výše jmenované cíle.

Cíl: Poslední téma by mělo studenty přimět ke zhodnocení nutnosti ochrany těchto památek a projevu úcty.

Cíle animačního programu k výstavě o křížích na Rýmařovsku asi nejvíce zdůrazňovaly oblast kognitivní (funkce, symbol), nicméně se zaměřovaly také na oblast citového prožitku (příběh Ježíše Nazaretského, Marie Magdaleny a

Panny Marie, příběh odsunutých Němců), nerezignovaly ani na oblast postojovou (křesťanství, odsun Němců, památková péče) a zásadně formulovaly kvalitu estetického vnímání.¹⁰

¹⁰ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2012, s. 63.

Obsah animačního programu

Animační program byl rozdělen do tří částí:

1. část

Studenti si nejdříve prohlédli malý sál galerie Octopus, jehož instalace měla fungovat jako úvod do tématu výstavy (viz Úvod). Na základě vystavených tematických celků fotografií byla studentům představena historie kříže (popravčí nástroj, symbol křesťanství), staré a nové funkce těchto památek, souvislost s jejich zřizovateli (původní německé obyvatelstvo), velké množství detailů (nápis, reliéfy) a vyhlídka do budoucna v podobě ochrany těchto drobných památek. Jako metoda pro první část animačního programu byla zvolena slovní – monologická, ve větší míře však dialogická,¹¹ kdy muzejní pedagog komunikoval se studenty, formou otázek směřoval k hlavnímu významu symbolů. Studenti tak byli nuceni udržovat pozornost, rozvíjet schopnosti abstrahovat, myslet v obecných pojmech, srovnávat, analyzovat, klasifikovat a kriticky hodnotit,¹² a to na základě svých vědomostí, zkušeností, na základě výkladu muzejního pedagoga a pozorováním fotografií křížů. Studenti se v první části také aktivně zapojili, a to tím, že jedna skupina dostala za úkol poskládat slova rozepsaného monogramu IHS a druhá INRI; pokusili se také jednotlivá latinská slova vysvětlit a definovat hlavní význam zkratk.

2. část

Studenti přešli do velkého sálu galerie Octopus, kde dostali za úkol najít „svůj“ kříž – kříž, který znají, který denně mívají, který stojí v místě jejich bydliště atd. Zapojena tak byla emoční stránka. Hlavní náplní druhé části však

¹¹ MAŇÁK, Josef – ŠVEC, Štefan. *Výukové metody*. Brno: Paido, edice pedagogické literatury, 2003, s. 54, 57 a 69.

¹² ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2012, s. 70.

bylo vyplnění pracovních listů (viz Příloha č. 1), kde měli studenti splnit následující úkoly:

Co původně kříž byl a k čemu sloužil?

Význam zkratk IHS a INRI.

Spojit postavy s jejich symboly (atributy).

Napsat 2 důvody vztyčování křížů v krajině.

Podle reprodukcí najít 4 kříže a k nim napsat lokalitu, kde stojí.

Popis kříže – přiřadit jednotlivé pojmy k částem kříže na obrázku.

Odpovědi na otázky v pracovním listu si studenti osvojili během 1. části programu. Pokud si nebyli jisti, nebo správnou odpověď nevěděli, mohli ji nalézt přímo na výstavě (fotografie, popisky, stručné texty). Vyhledávání potřebných informací v určitém množství údajů představuje další schopnost, kterou je zapotřebí v současnosti u dětí, žáků a studentů rozvíjet a tříbit. Studenti tak byli nuceni získané vědomosti ověřovat, kategorizovat, klasifikovat a v neposlední řadě měli vyvodit obecné závěry z dílčích poznatků.

Jakmile byli studenti s vyplněním pracovních listů hotovi, sedli si s nimi na zem a muzejní pedagog kontroloval správné odpovědi. Studenti si listy opravovali sami, čímž své správné odpovědi upevnili, špatné naopak opravili.

3. část

Poslední část animačního programu muzejní pedagog rýmařovského muzea většinou koncipuje jako výtvarnou a tvořivou. Studenti dostali přiděleno číslo (buď 1, nebo 2), na jehož základě jim byl přidělen námět. Studenti s číslem 1 dostali téma *Kající se Marie Magdalena* a studenti s číslem 2 *Vera Icon* (Kristova tvář otisknutá ve Veroničině roušce). Aby se studenti námětem měli o co opřít, byly jim formou prezentace přes velkoplošnou televizi promítnuty ukázky zmíněných námětů ze světového umění. Muzejní pedagog záměrně vybral ukázky vyobrazení v malířství, studenti měli dané téma ztvárnit

naprosto odlišnou výtvarnou technikou – trhanou koláží s omezenou barevností, aby byli nuceni abstrahovat a nenapodobovat viděnou ukázkou. Zadaná témata se na křížích objevují ve formě reliéfů, často značně poškozených, na místech však dokonce se zachovaným zlacením a kousíčky původní polychromie. Trhaná koláž ze starých (skutečně nehodnotných) knih se zahnědlým papírem a ze zlatých, červených, modrých papírů (symbolické barvy) se měla k těmto reliéfům připodobnit. Plastického účinku někteří studenti navíc dosáhli záměrným trčením papírových kousků do prostoru.

V poslední části animačního programu nebyla rozvíjena pouze kognitivní (pochození tématu) a afektivní (jak přidělené téma nejlépe zobrazit) složka, nýbrž zejména psychomotorická, kdy si studenti museli vymyslet kompozici námětu, a poté ji vytrhanými papírovými kousky nalepenými na tvrdší papírový podklad vyjádřit. Muzejní pedagog nepovolil studentům používat nůžky záměrně, aby výsledek jejich prací byl abstrahován – jako reliéf poničený zubem času. Pro studenty mělo být zásadní rozvíjení schopnosti interpretovat určité téma podle svého pohledu.

Na závěr každý student svým spolužákům a muzejnímu pedagogovi představil svou práci. Výsledné práce byly pokládány v řadě vedle sebe, aby studenti mohli porovnat rozmanitost přístupů v zobrazení dvou námětů.

Evaluace

Evaluace animačního programu proběhla v několika fázích. Nejdříve v 1. části, kdy byli studenti tázáni, zda všemu rozuměli a zda byla dialogická část logicky a schematicky vedena. V 2. části po zkontrolování vyplněných pracovních listů se měli studenti vyjádřit k jejich formě a obsahu; zda byly otázky kladeny srozumitelně, zda měli s nějakým úkolem větší problémy. Na úplný závěr měli studenti a přítomný pedagog zhodnotit celý animační program. Naprostá většina ve všech evaluačních fázích zhodnotila animační program k výstavě *Kříže Rýmařovska* velice kladně.

Muzejní pedagog pozitivně hodnotí zejména změny ve vnímavosti studentů: v době, kdy na naše smysly (zejména zrakové) útočí všemožné vjemy, sotva vyjdeme na ulici (reklamy, značky, billboardy, světelné televize atd.), se mnohdy vůči nim bráníme nevšímavostí a otupělostí naší vnímavosti. Stejně tak mladí lidé automaticky rezignují na detail a soustředí se na celek. A právě upozornění na detailní rozmanitost u křížů mělo ten pozitivní efekt, že studenti sami aktivně vyhledávali všemožné detaily, které při první prohlídce neviděli. Zároveň pochopili, že se nejedná o jen tak nějaké objekty, nýbrž o kvalitní umělecko-řemeslné drobné památky, jež mají svoji cennou výpovědní hodnotu.

Příklady dobré praxe

Kříže Rýmařovska

Cílová skupina: děti a mládež

Tematická oblast: výtvarné umění, řemeslné umění, křesťanství, památková péče

Téma: kamenné a dřevěné kříže oblasti bývalého rýmařovského okresu (dnešní oblast Rýmařovska)

Cíl: pochopení významu vztyčování křížů v krajině, vnímání formální estetické stránky těchto objektů, ochrana křížů z pohledu památkové péče

Stručný popis programu:

1. část - prohlédnutí si první části výstavy v malém sále,
 - formou diskuze vysvětlení základních pojmů (kříž jako popravčí nástroj, kříž jako symbol křesťanství, Ježíš Nazaretský, nové funkce křížů, reliéfní detaily, Marie Magdalena, Panna Marie, Arma Christi ad.),
 - poskládání a vysvětlení zkratk INRI a IHS,
2. část – prohlédnutí si druhé části výstavy ve velkém sále,
 - nalezení „svého“ kříže, který denně potkávám, který znám,
 - vyplnění pracovních listů – práce s vědomostmi, poznatky, hledání a použití správných informací,
 - kontrola pracovních listů – vysvětlení, utvrzení nových poznatků,
3. část – přidělením čísel 1 a 2 rozdělení do dvou skupin – č. 1 přiděleno téma Kající se Marie Magdaléna, č. 2. Vera Icon,
 - přidělené téma zobrazit technikou trhané koláže,
 - na závěr vystavení výsledných prací, komentář jednotlivých autorů a diskuze o tématu.

Použité aktivizační metody:

Vyjádření svého vlastního názoru prostřednictvím diskuze. Tříbení estetického vnímání a vkusu. Uplatnění vlastní fantazie při výtvarné tvorbě.

Použité pomůcky a tištěné materiály:

Teoretická část: vytištěná slova zkratk INRI a IHS, pracovní listy, podložky, propisky,

Výtvarná část: televize, prezentace v PowerPointu, staré nehodnotné knihy, barevné papíry, tvrdé papíry, lepidlo.

Hodnocení programu po realizaci:

Účastníci animačního programu pochopili, jak souvisí původní význam Velikonoc se symbolem kříže, co tento symbol znamená, proč se kříže vztyčovaly v otevřené krajině. Bavilo je hledat různé detaily na fotografiích křížů. Uvědomili si, že žijí v oblasti, kde původní německé obyvatelstvo po sobě zanechalo bohatý počet těchto drobných památek, které můžeme obdivovat, musíme je však zejména chránit a restaurovat. Žáci a studenti z animačního programu odcházeli nadšení.

Četnost programu:

V termínu výstavy od 3. března do 8. dubna celkem proběhlo čtrnáct animačních programů k výstavě *Kříže Rýmařovska*; sedm programů po 90 minutách a 7 po 45 minutách. S šesti třídami přišla Základní škola, Jelínkova 1 a s osmi třídami Gymnázium Rýmařov.

Autoři, datum a místo konání:

Mgr. Michal Vyhlídal, březen 2015, Městské muzeum Rýmařov, galerie OCTOPUS.

Seznam použité literatury

DOLÁK, Jan – HOLMAN, Pavel – JAGOŠOVÁ, Lucie – JŮVA, Vladimír – MRÁZOVÁ, Lenka – ŠERÁK, Michal – SOBÁŇOVÁ, Lenka. *Základy muzejní pedagogiky. Studijní texty*. Brno: Moravské zemské muzeum Brno, 2014. ISBN 978-80-7028-441-4.

BUKÁČOVÁ, Jana, KOMÁRKOVÁ, Anna, ŠEBEK, František (eds.). *Muzejní výstavnictví. Učební texty nástavbového kurzu Školy muzejní propedeutiky*. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2014. ISBN 978-80-86611-62-4.

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3003-4.

MAŇÁK, Josef – ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

Střední Morava. Vlastivědná revue. Roč. 8, č. 14. Olomouc: Memoria Olomouc, 2002. ISBN 80-85807-91-2.

HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění: poslání, možnosti a podoby seznamování veřejnosti se soudobým výtvarným uměním prostřednictvím aktivizujících programů na výstavách*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7.

Příloha č. 1 – Pracovní listy

Varianta A

MĚSTSKÉ MUZEUM RÝMAŘOV
KŘÍŽE RÝMAŘOVSKA
PRACOVNÍ LIST

Jméno

.....

1. Co původně kříž byl a k čemu sloužil?

2. Spoj postavy s jejich symboly:

Sv. Máří Magdaléna	meč
Ježíš Nazaretský	rouška
Sv. Veronika	lebka
Bolestná Panna Marie	trnová koruna

3. Napiš 2 důvody vztyčování křížů v krajině:

A

B

4. Kde stojí tyto kříže:

Foto: Ing. Miroslav Marek

A..... B..... C..... D.....

muzeum
M
rýmařov

Městské muzeum Rýmařov
www.muzeumrymarov.cz
facebook: Městské muzeum Rýmařov

Výstava *Kříže Rýmařovska*, 3. 3. – 8. 4. 2015
Animační program
Mgr. Michal Vyhlídal

Varianta B

MĚSTSKÉ MUZEUM RÝMAŘOV
KŘÍŽE RÝMAŘOVSKA
PRACOVNÍ LIST

Jméno

.....

1. Co původně kříž byl a k čemu sloužil?

2. Přelož z latiny do češtiny:

IHS = Iesus Hominum Salvator

INRI = Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum

3. Spoj postavy s jejich symboly:

Sv. Máří Magdaléna	trnová koruna
Sv. Longin	rouška
Ježíš Nazaretský	meč
Sv. Veronika	lebka
Bolestná Panna Marie	kopí

4. Napiš 2 důvody vztyčování křížů v krajině:

A

B

Městské muzeum Rýmařov
www.muzeumrymarov.cz
facebook: Městské muzeum Rýmařov

Výstava *Kříže Rýmařovska*, 3. 3. – 8. 4. 2015
Animační program
Mgr. Michal Vyhliďal

5. Kde stojí tyto kříže:

Foto: Ing. Miloslav Marek

A..... B..... C..... D.....

6. Popis kříže – přiřaď čísla k pojmům:

podstavec

sokl

pata kříže

Ježiš Kristus

reliéf

tabulka s IHS či INRI

kříž

Příloha č. 2 – fotodokumentace z animačního programu

